

වේයන්ගෙන් වන හානිය අවම කිරීමට ගත හැකි ක්‍රියාමාර්ග

- නිතිපතා වේයන්ගේ හානි පිළිබඳව පරීක්ෂාවෙන් සිටීම.
- ගොඩනැගිලි වල ඇති සිදුරු ආදිය නිතර පරීක්ෂා කිරීම හා ඒවා පිලිසකර කිරීම.
- නිතර තෙතමනය පවතින ස්ථාන වියළිව පවත්වා ගැනීම.
- නිවෙස් ආසන්නයේ වේයන්ට හානි කළ හැකි වන පරිදි දැවදැඩි දර ආදිය ගොඩගසා තැබීමෙන් වැළකීම.
- වගාවන් සහ වගා පාත්ති නිතර පිරිසිදුව තබා ගැනීම.

බෝග ශාක වල වේයන් ගේ හානිය සඳහා ඒකාබද්ධ පාලන වැඩසටහන

1. භෞතික ක්‍රම

- හුඹස් විනාශ කිරීම - හුඹස් කඩා දැමීම, වේ රැජින විනාශ කිරීම.
- බාධක - වගා කරන ස්ථාන වල වේයන් පැමිණීම වැලැක්වීම සඳහා වැලි, බොරළු යෙදීම.
- හානි සිදු වූ වගා බිම් පිරිසිදු කිරීම - හානි වූ බෝග විනාශ කිරීම, ගිනි තැබීම, පස සීසෑම හා පෙරළීම

2. ශාක විද්‍යාත්මක ක්‍රම

- බෝග මාරුව
- මනා ජල කළමනාකරණය
- නිරෝගී පැළ මෙන්ම හානියට පාත්‍රී නොවන ශාක භාවිතා කිරීම.
- වගාව පිරිසිදුව තබා ගැනීම

3. ජෛව පාලන ක්‍රම

- වේයන්ගේ ස්වභාවික සතුරන් සුරැකීම
  - කෘමීන් (කුරුමිණියන්, දෙබරුන්, කුහුඹුවන්)
  - මකුළුවන්
  - වේයන් කා දමන ගෙම්බන්, උරගයන්, කුරුල්ලන්, ක්ෂීරපායීන්

4. වෙනත් ද්‍රව්‍ය යෙදීම

කුඩු කරන ලද කපුරු බෝල 500g ට ඩීසල් 4L ක් මිශ්‍ර කර අදාල ස්ථාන වලට යෙදීම.

5. කෘමි රසායන යෙදීම

ඉහත ක්‍රම මඟින් වේයන්ගෙන් වන හානිය අවම කරගත නොහැකි අවස්ථාවලදී කෘමිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුව මඟින් නිර්දේශ කර ඇති පහත සඳහන් කෘමි නාශක භාවිතා කල හැක.

- ඉමිඩක්ලෝප්‍රිඩ් (Imidacloprid 200g/L SL 5ml/10L of water)
- තයෝමෙතොක්සාම් (Thiamethoxam 25% WG 39/10L of water)

විෂය කරුණු

නිර්මලා හඳුනාගැනීම(සංවර්ධන නිලධාරී)

නාක්ෂණික උපදෙස්

H.N.P. විජයගුණසේකර
(ජ්‍යෙෂ්ඨ කට්ටාචාර්ය, කෘමි විද්‍යා පීඨය, පේරාදෙණිය විශ්ව විද්‍යාලය)
එස්. එස්. වැලිගමගේ (නියෝජ්‍ය අධ්‍යක්ෂ) එම්.එස්.කේ.කේ. පෙරේරා (සහකාර කෘමිකර්ම අධ්‍යක්ෂ පර්යේෂණ)

ඡරිගණනා සැකැස්ම

ජාතික කෘමිකර්ම තොරතුරු හා සන්නිවේදන මධ්‍යස්ථානය, ගන්නොරුව

විවේචන

පැළැටි සංරක්ෂණ සේවය

තැ:පෙ: 22, ගන්නොරුව, පේරාදෙණිය

දුරකථන අංකය : 081-2388316

Designed by:
NATIONAL AGRICULTURE INFORMATION & COMMUNICATION CENTRE,
Department of Agriculture

ජාතික ආහාර නිෂ්පාදන සංග්‍රාමය
2017 - 2020

වේයන් පාලනය කරමු

කෘමිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුව කෘමිකර්ම අමාත්‍යාංශය
2018

හැඳින්වීම

වර්ගය (Class) - ඉන්සෙක්ටා (Insecta)
ගෝත්‍රය (Order) - අයිසොප්ටෙරා (Isoptera)

වේයන් විශේෂ 3106 ක් පමණ ලොව පුරා ව්‍යාප්තව සිටින අතර මොවුන් ඉතා බහුලව දැකිය හැක්කේ නිවර්තන හා උපනිවර්තන කලාපවල ය. මොවුන් 8-12% අතර ප්‍රමාණයක් ආර්ථිකමය වශයෙන් හානි සිදු කරයි. විශේෂයෙන්ම මොවුන් දැවමය නිවාස, ගෘහ භාණ්ඩ, කෘෂිකාර්මික හෝග හා ඇතැම් වනාන්තර ආශ්‍රිත මෘදු දැව සහිත ශාකවලට හානි සිදු කරයි. ශ්‍රී ලංකාව තුළ වේයන් විශේෂ 64 ක් පමණ හඳුනාගෙන ඇති අතර එයින් 10 ක් පමණ ආර්ථිකමය හානි සිදු කරන පළිබෝධ විශේෂ ලෙස හඳුනාගෙන ඇත.

වේ ගනාවාසයක් තුළ වෙසෙන වේයන් ප්‍රමාණය 1000 සිට මිලියන ගණනාවක් දක්වා වන අතර මොවුන් රූපානුකූලව හා ක්‍රියාකාරීත්වයෙන් එකිනෙකට වෙනස් වේ. උදාහරණ ලෙස මෙහෙකාර වේයන් (Workers), සොල්දාදු වේයන් (Soldiers) සහ ප්‍රජනක (පියාපත් සහිත හා රහිත) වේයන් (Reproductives) දැක්විය හැකිය.

ප්‍රජනක අවධිය (මෙරවන්)

සොල්දාදු වේයන්

වේ රැජින

මෙහෙකාර වේයන්

වැදගත්කම

වේයන්ගෙන් අපට හිතකර මෙන්ම අහිතකර බලපෑම් ද ඇත.

හිතකර බලපෑම් :

- **කාබන් චක්‍රය පවත්වා ගැනීම -**
මුළු ලෝකයේම හරිත ශාක වලින් තිර කෙරෙන මුළු කාබන් ප්‍රමාණයෙන් 25% - 30% පමණ නැවත CO₂ ලෙස වායුගෝලයට නිදහස් කරනු ලබන්නේ වේයන්ගේ ක්‍රියාකාරීත්වයන් මඟිනි. එසේ නොවුනහොත් පොළව මතුපිට දිනපතා එකතුවන ශාක කොටස් වලින් වැසී යන අතර වායුගෝලීය කාබන්ඩයොක්සයිඩ් මට්ටම ක්‍රමයෙන් අඩුවී ජෛවගෝලීය සමතුලිතතාවයට අහිතකර ලෙස බලපායි.
- **සෙලියුලෝස් ජීරණය හා පස සරු කිරීම -**
සෙලියුලෝස් සහිත ශාකමය කොටස් ජීරණය කර පසට එකතු කරයි. තවද ඒවායේ ඇති ජීරණය වූ සෙලියුලෝස් කොටස් පස සමග මිශ්‍ර කිරීමෙන් පස සාරවත් කරයි.
- **පරිසරයේ තුල්‍යතාව රැකීම -**
මොවුන් කෘමිකක්ෂක සතුන්ගේ (උදා:විලෝපික කෘමීන්, මකුළුවන්, උභයජීවීන්, ඇතැම් උරගයින්, පක්ෂීන්, ක්ෂීරපායීන් ආදී) ආහාරයක් හිසා පරිසර පද්ධතියේ ආහාර ජාලවල වැදගත් ස්ථානයක් ගනියි.

අහිතකර බලපෑම් :

- **ගොඩනැගිලි හා ගෘහ භාණ්ඩ විනාශ කිරීම -**
දැවමය නිමාවකින් යුත් ගොඩනැගිලි හා ගෘහ භාණ්ඩ මොවුන් විසින් කා දමයි
- **කෘෂිකාර්මික පළිබෝධයන් ලෙස -**
බෝග ශාක වල විවිධ කොටස් කා දැමීම නිසා එම ශාක වල අස්වැන්න අඩු වීම, විවිධ රෝග වලට පාත්‍ර වීම හා මිය යෑම සිදුවිය හැක.
- **වනාන්තර වල හා ස්වභාවික ශාක වැස්මේ වටිනා සහ දුර්ලභ ශාක වර්ග විනාශ කිරීම.**

විශේෂ කරුණු :

- ප්‍රෝටීන් ඇතුළු පෝෂක බහුල ආහාරයක් ලෙස සමහර රටවල භාවිතා කරයි.

වේයන්ගේ හානිය වලක්වා ගැනීම සහ පාලනය කිරීම

වේයන් විසින් හානි කරන ලද ගොඩනැගිල්ලක්

1. **භෞතික බාධක යෙදීම (physical barriers) -**
වේයන් හට ඇතුළු වීමට නොහැකි ලෙස බාධක දැමීම (ප්‍රතිරෝධී දැව හෝ වෙනත් ලෝහ වර්ග යෙදීම, කුඩා කම්බි දැල් යෙදීම, ප්‍රතිරෝධී රෙසින් ආදිය යෙදීම)
2. **වේයන් ජෛව පාලනය වීම, සුරැකීම හා වැඩි දියුණු කිරීම**
පරිසර පද්ධතියේ ස්වභාවිකත්වය විනාශ වීම, ගිණි තැබීම, සතුන්ගේ වාසස්ථාන විනාශ කිරීම වැනි කටයුතු නිසා වේයන්ගේ ස්වභාවික සතුරන් විනාශ වේ. එබැවින් ඔවුන් ආරක්ෂා කිරීම හා බෝවීමට ඉඩ හැරීම නිසා ස්වභාවිකවම වේයන් පාලනය වේ.
3. **භෞතික පාලනය**
වේ හානිය ඇති ස්ථාන වල ආලෝකයට ඇදී එන මෙරවන් සියල්ල එකතු කොට පරිසරයට නැවත නොයන ලෙස විනාශ කිරීමෙන් වේ ගහණය තව දුරටත් වර්ධනය වීම පහසුවෙන් පාලනය කළ හැක
4. **වේ නාශක භාවිතය**
මේ සඳහා බයිලොන්ට්ස් වැනි වේ විකර්ශක ද ෆිප්‍රොනිල් 25% EC වැනි විකර්ශක නොවන වේ නාශක සහ එම වේ නාශක සහිත උගුල් ද භාවිතා කරයි. මෙවැනි පළිබෝධනාශක වර්ග පසෙහි දිගු කාලයක් පවතින නිසා මේවා ජල මූලාශ්‍ර වලට එකතු වීම වැළැක්විය යුතුය. එසේ නොවුනහොත් එම ජලය විෂ වීමෙන් විවිධ ජලජ ජීවීන් හා එම ජලය භාවිතා කරන මිනිසුන්ට අහිතකර බලපෑම් ඇති විය හැක.